

טשענאטאכאווער

רעדאקציע און אדמיניסטראציע:

ערשטע אלעע נר. 6. — טעלעפאן נר. 22-01

ערשיינט יעדען פרייטאג.

אנגאנסען-פרייז פאר 4 מילימעטער שורה:

סארין טעקסט 40 גראשען נאכין טעקסט 20 גראשען אין טעקסט 60 גראשען. די ערשטע און לעצטע זייט האלט 8 אנגאנסען שפאלטען.

נר 20 גראשען.

מיניסטראציע:

CZĘSTOCHOWA, ALEJA 6. TELEFON 22-01.

סארין אינהאלט פון די אנגאנסען איז די רעדאקציע נישט פערזאנלעך.

Częstochowa, niedziela 9 kwietnia 1939

זונטאג ד' דורהמ פסח תרצ"ט

דאנקזאגונג.

מיר דריקען אויס אונזער הערצליכסטע דאנק דעם „פער אייניגטען טשענאטאכאווער הילפס-קאמיטעט אין ניו-יאָרק” פאר די 50 דאלאר און 750 זל.

וועלכע זיי האבען צוגעשיקט אונזער אינסטיטוציע און א דאנק דעם האבען מיר געהאט די מעגליכקייט צו פערברייטערען אונזער פסח-אקציע לטובת 650 יודישע בכבוד'ע פאמיליעס איז טשענאטאכאוו.

מיר ווינשען אייך ווייטער ערפאלג אין אייער נוצליכער און פרוכטבאר-רער ארבייט לטובת אייערע און אונזערע ליידענדע ברידער.

גלייכצייטיג דריקען מיר אויס א דאנק די אלע היגע שפענדער לטובת אונזער פסח-אקציע, וועלכע האבען מיטגעהאלפן אונזער אינסטיטוציע צו שטיצען אויף יום-טוב 650 פאמיליעס.

די פערזאנלעך פון „בית לחם” אין טשענאטאכאוו.

פרעזענט: י. אימך.

Subskrypcję 5% Pożyczki i 3% Bonów OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

przyjmuje

KANTOR WYMIANY i LOTERII

J. WEKSLER

ALEJA Nr. 6. TEL. 11-55.

„טעכנאזיל” א. זילבערשטיין

הירט = געשעפט פון קויהלען און קאקס

טשענאטאכאוו, אל. וואלאטשטי 65, טעלעפאן 18-60

ליפערט די בעסטע קוהלימעטען קויהלען פאר אינדוסטרי און הויזגעצויג צו די ביליגסטע פרייען וואגאנחויזע און אויך איינצעלנע פוהרען.

האיש הישר באדם נ"ע פייוועל לאפידעם

תבואה כוחר און הויז-בעזיצער אין קלאבזק

איז נאך קורצע און שווערע ליידען געשטארבען ערב פסח תרצ"ט אין קלאבזק אין עלטער פון 62 יאהר.

גלייכצייטיג דריקען מיר אויס א דאנק די דעלעגאציעס, אינסטיטוציעס, מספידים און אלע, וועלכע האבען נאך בעטלינגט אין דער לוי און טיפן טרויער פערבליבענע פרוי, זיהן, טאכטער, איידעם, שניר, ברידער, שוועסטער, אייניקלעך און פאמיליע

M. Kopiński

Ogrodowa № 5.

mieszkanie: Al. Kościuszki 1/5.

Telefon 22-65.

Hurtowa i detaliczna sprzedaż wyrobów fabr. „La Czenstochovienne” oraz odpadków.

FABRYKARNIA, i PRALNIA CHEMICZNA „KRYSZTAŁ”

ul. Berka Joselewicza 2 i Warszawska 37.

מאכט בעקאנט, אז איצט הערט געוואשען מיט א הערליכען שפיגעל-גלאנץ, וואס איז נאך ביי איצט אין טשענאטאכאוו נישט געווען. כדי צו איבערצייגען וועגען דעם די קונדשאפט האבען מיר פערבליגערט די פרייען:

א קאלנער מיט א הערליכען גלאנץ 12 גר.
א העמד — — — — 40

אויך זענען פערבליגערט געווארען די פרייען אויף כעמיש וואשען און פארבען. פלעקען הערען ארויסגענומען אויפ'ן ארט. ספעציעליטעט: פארבען לעדערנע קורטקעס

Protekt od BÓLU GŁOWY
DLA DOROSŁYCH ZE ŻŁAZKI
KOWALSKINA
PRZY PRZEZIĘBIENIU
GRYPY: KATARZE

איך נעם אנטהיל אין גרויסען צער פון דער פריי פייגלאוויטש צום פרייהייטליכען טויט פון איהר הייטעליכען זעהנדיגע
נ"ע רוב בער
זיט געטריסט
דוד קרימאן

אנו משתתפים בצערו העמוק של חברנו זיסער לאפידעם ומשפחתו במות עליהם אביהם ימצאו נחומים בעבודת בעד ארצנו.
שרגא
יעקב כאדא ורעיתו
אונזער חבר זיסער לאפידעם און פאמיליע צוליעב'ן טויט פון זייער לייבען
פאטער
דריקען אויס דעם אייניגסטען שמערץ.

אונזער מיטשותף ה' זיסער לאפידעם און פאמיליע צוליעב'ן פערלוסט פון זייער חשוב'ן
פאטער
דריקען אויס דעם הארציגסטען מיטגעפיהל
זיינוויל ליביצקי און פרוי, משה אייזנער און פרוי
דעם טיפעסטען מיטגעפיהל אונזער חבר זיסער לאפידעם און פאמיליע צוליעב'ן טויט פון זייער אונפערגעטליכען פאטער
פייוועל
געפין, חבר, א טרייסט אין דיין געוועלשאפטליכער ארבייט.
ברידער יעקב און מרדכי ווייספלנער און פאמיליע

חבר זיסער לאפידעם און פאמיליע, אין צער צוליעב'ן טויט פון דיין
פאטער
נעם צו אונזערע הארציגסטע מיטגעפיהל-אויסדרוקען.
ברידער פנחס און ראובן כלאפאק און פאמיליע
חבר זיסער לאפידעם און פאמיליע איינ'ם גרויסען צער צוליעב'ן טויט פון אייער
פאטער
געפינט א טרייסט אין דער הייטערדיגער ציוניסטישער ארבייט.
יודל שפערלינג, וואלף קורצבארד, שלמה בירנבוים.

אנו משתתפים בצערו הגדול של חברנו יושב ראש זיסער לאפידעם ומשפחתו למות עליו
מצא נחומים בעבודתך לטובת ארצנו.
אביו

הועד וסניף „התאחדות” קלאבזק
נישטא קיין הערטער אויסצודריקען אונזער טיפעסן הערשאפט דעם ה' זיסער לאפידעם און פאמיליע צוליעב'ן טויט פון זיין פאטער.
דעם איבערגעגעבענעם נאכ'ן זייער אייבערדיגער ארבייט לטובת דער ארומער יוד. בעפעלקערונג געמינט א טרייסט.
די פערזאנלעך פון דער גמילת חסדים קאסע.
דעם געוועלשאפטליכען עסקן ה' זיסער לאפידעם און פאמיליע צוליעב'ן טויט פון זיין
פאטער
דריקען אויס דעם טיפעסטען מיטגעפיהל
די פרייען-פערזאנלעך פון טאָו.

סניף ה' מורח"י אין קלאבזק
דריקען אויס דעם טיפעסטען מיטגעפיהל דעם ציוניסטישען עסקן ה' זיסער לאפידעם און פאמיליע צוליעב'ן טויט פון זיין פאטער.
אין דער הייטערדיגער ארבייט לטובת בנין הארץ געמינט א טרייסט.
די מתפללים פון דער חברה „מתר תורה” אין קלאבזק
דריקען אויס זייער טיפעסטען מיטגעפיהל דעם חבר זיסער לאפידעם און פאמיליע צוליעב'ן דעם טויט פון זייער אונפערגעטליכען פאטער
פאטער
זאלט איהר א טרייסט געטונען אין דער ארבייט לטובת אונזער חברה.

מיר דריקען אויס אונזער טיפעסטען מיטגעפיהל דעם חשוב'ן כלי-טהור זיסער לאפידעם ווי אויך אונזער חשוב'ן פרעזענט מרדכי פרענק און פאמיליע צוליעב'ן טרייהייטליגען טויט פון זייער פאטער און שוויגער-פאטער
פייוועל
געפונט א טרייסט אין אייער הייטערדיגער ארבייט לטובת הכלל.
די פערזאנלעך און מיטגלידער פון דער האנדווערקער-ארגאניזאציע
דעם ציוניסטישען עסקן און נאכ'ן ה' זיסער לאפידעם און פאמיליע צוליעב'ן טויט פון זייער אונפערגעטליכען פאטער
פייוועל
דריקען מיר אויס דעם טיפעסטען בילייד און צער.
אין דער ארבייט לטובת גאולת הארץ זאלט איהר א טרייסט געפינען.
די קרן-קימת קאמיטע אין קלאבזק.

אונזער חבר זיסער לאפידעם און פאמיליע צוליעב'ן טויט פון זייער געשעצטען
פאטער
דריקען אויס צער און בילייד
ברידער מרדכי און משה אריה פייגע און פאמיליע

די פליכט פון יעדען שענסטאכאווער יוד.

אויפ'ן סמך פון אַנאַמאָליען ציר- קולאַר פון פּינאַנץ-מיניסטעריום איז אַנגענומען אין דער פּראָטאָקאָל, אז ביים אויסמעסטען דעם הכנסה שטייער זאָל גענומען ווערן אלס יסור דער פּריהער אויסגעמאַסטענער אומזאָך, פון וועלכען ס'איז גענומען געוואָרען אַ געוויסער פּראָצענט אלס הכנסה. די פּאַרם פון אויסמעסטונג איז געוואָרען אוי אַנגענומען, אז דאס פּינאַנץ-מיניסטעריום האט פאַר יעדען יאהר אויסגעאַרבייט אַ ספּעציעלע רשימה פון פּראָצענט זאָך פאַר די בעזונדערע פּאַרסען.

שטייערען

ווארען צום אויסמעסטען דעם הכנסה שטייער נישט אַנגעבענדיג קיין מאָ- טיווען פאַר וואס דאס איז געטוהן גע- וואָרען, אויסערדעם זענען געווען פאַ- לען, - ספּעציעל דאָרט ווי דער אומ- זאָך האט נישט בעגינגענד צו דער אויסמעסטונג פון הכנסה שטייער - ווי דער הכנסה-שטייער איז אויסגעמאַסט- טען געוואָרען אויפ'ן סמך פון לע- בענס אַרט פון שטייער צאָהלער ד.ה. לויט די אויסגעצען וואס דער שטייער צאָהלער האט בעדאַרפט מאַכען אין פּערלויף פון בעטרעפּענדען יאהר.

געגען די אַרעסען אַנדלונג מצד דער שטייערען מאַכט האָבען די צאָהלער נישט געהאַט קיין שום שוץ, ווייל אויף די אַפּעלאַציע-קאָמיטעס האָבען - אויף פאַרוואַרפען געגען די אַנדלונגען - אַנגעקענטערט, אַז דער רעקאָרד גיט נישט קיין שום קאָנקרעטע מאַטעריען, וואס זאָלען קענען דינען אַלס גרונד דעם שטייער צו פּערקלענערען.

די אַגע האָט זיך לעצטענס געענ- דערט לטובת דעם שטייער-צאָהלער, די פּערפּענטיכע אַרטיילען פון העכסטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל, וועלכע מיר געבען דאָ איבער האָבען אינגאַנצען בעווייזענע דאס עלאָטישע געהאַנדלען פון דער פּראָצע ביים פּעסטשטעלען דעם יסור צום אויסמע- טען פון הכנסה שטייער.

אין דער פּראָצע זענען פּערפּענ- טליכע געוואָרען צוויי זעהר וויכטיגע אַרטיילען פון העכסטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל- טיווען טריבונאַל; דער ערשטער אור- טייל אין דער פּראָצע זאָגט: מאַטעריע- לען, וועלכע זענען גענומען געוואָרען אלס יסור אויסגעמסטען איין שטייער, קענען נישט אַנגעוואָרען ווערען דורך דער שטייער מאַכט אלס יסור צום אויסמעסטען א צווייטען שטייער -

ווי זעהט אָבער אויס דער ענין אין דער ווירקליכקייט, די שטייער אַמ- טען געמען טאַקע אין בעטראַכט דעם אומזאָך אָבער אין דער הויך וואס דער רעפּערט פאַר הכנסה שטייער האט אַנערקענט ד.ה. לויט זיין מי- נונג האט דער אומזאָך בעדאַרפט זיין א העכערער אלס דער פּאַקטיש-אויס- געמאַסטענער און דעריבער זענען פּערהאַן געווען פּאַלען, ווען די הכנסה האט בעטראַפּען איבער הונדערט פּראָ- צענט פון דעם אויסגעמאַסטענעם אומ- זאָך.

אויף דער אַנפּראָצע פון שטייער צאָהלער אויף וואס פאַר אַ סמך דער שטייער איז אויסגעמאַסטען געוואָרען, האט מען איהם אַנגעקענטערט, אז דער אומזאָך איז "געהעכערט" גע- ווען.

אריינטראַגען זייערע נדבות איז כּפּי יכולת, ווייל היום קצר, היינט איז ערב יום טוב און די מאַלצייטען מוזען צוגעגרייט ווערען, עס איז א פּרעס- כּיוש זאָך פון יודישען שענסטאכאווער און אַז מיר זאָלען נישט בלייבען פּער- שעהמט דאָרף יעדער יוד קומען פּר- וועלען זיין פּליכט!

דער אמת'ער ליל=שמורים...

קליינער פעליעטאָן.

דאס איז געווען אין דער סדר נאכט דער ליל-שמורים, אין בין זיך געזע- טען ביים סדר, געזאגט די הגדה, גע- טינט מיט'ן פּינגער ביי די כּפת און ביי די סמנים פון די מכות, פּערזוכט פון די ארבע כּפות און פון מיר, פּערבייטען מיט אביסל כּריין לויט'ן הלל-סיסטעם און זיך געוואָלט - ווי דער שטייגער-נעמען צו די קניידלעך, פּלוצים קלינגט דער ראדיאָ, האָב איך איהם געוואָלט פּערמאַכען דאס מויל, זאָל ער מיר כאָטש אין דער איינער נאָכט פון סדר נישט האָקען קיין שטיי- ניק דאָרט מיט זיינע ידיעות, וואָס פּערשאַפען נאָר יסורים און פּיין, נאָר גאלד האב איך רעגנירט און זיך צוגעהערט צו די זיסע סענער, וועל- סע האָבען זיך געגאַסען פון דער וועל- דיאָ-טרובע, עס איז געווען אַנאָידיז- יע פון ירושלים, מען האט אַנגעקליבט דעם סדר און פּערטייטשט די הגדה.

מיט א פּערקאַפּען אַטעם האב איך זיך צוגעהערט צו די זיסע סענער, וועלכע קומען אַזש פון ירושלים פּער הקודש און פאַר גרויס מתוקות האב איך איינגערימקעלט, נאָר די אוידיזיע האב איך ווייטער געהערט.

עס רעדט דער ספיקער און מיר ווערט ווארים אויפ'ן הארצען, עס גלעט מיר די נשמה און ס'איז אַזוי גוט, אַזוי ליב, ווי נאָר עס קאָן זיין אין חלום.

די וועלט האט זיך צוריקגעקעהרט צו איהר פּאַריגען פּאַרמלחמה-דיגען שטייגער - הערט זיך די זיסע אנגע- נעהמע שטימע פון ספיקער - קיינער וויל נישט מעהר קיין מלחמות, היט- לער האט ארויסגעלאזט א מאַניפעסט, אז ער איבערבעט אלע יודען, גיט זיי צוריק דאס צוגערויבטע פּערמענען און ערלייבט אלע פּליטים זיך צוריקצו- קעהרען אין זייערע היימען, דאָ אַזגט ער זיך אויך אָב פון די אַגרעסי- פּלענער און אלס סימן, אַז דאס איז נישט בלויז קיין פּראָצע, האט ער פּערלאָזט טשעכען און צוריקגעגעבען דעם שווער-געפרובטען פּאַלק זיין אונ- אַבערגעגיקייט.

נישט אויפגעבענדיג די נעווי מאַטיווען פאַר וואָס ס'איז אוי געהאַנדעלט גע- וואָרען.

פון דעם איז צו זעהען, אז קוים איז אויפ'ן סמך פון געוויסע מאַטעריע- לען אויסגעמאַסטען געוואָרען דער אומזאָך, האט די שטייער מאַכט נישט געהאט קיין גרונד אויסצומיידען דעם אומזאָך אלס יסור צו דער אויסמע- טונג פון הכנסה שטייער.

דער צווייטער אורטייל פון העכ- סטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל (אין דער פּראָצע) זאָגט שוין דייטלי- כער: די פּליכט פון דער מאַכט וועלכע פּעסט אים דעם הכנסה שטייער - איז אין יעדען פּאַל, - ביים אויפגע- בען דעם שטייער צאָהלער די מאַטי- ווען פון אויסגעמאַסטענעם שטייער - איבערצוגעבען די סיבות צוליב וועלכע ס'איז נישט גענומען געוואָרען אין בעטראַכט דער פּרייער - אויסגעמאַסט- טענער אומזאָך.

די איבערנערמאַנטע אורטיילען, האָבען א גרויסע בעדייטונג פאַר די שטייער צאָהלער, וועלכע האָבען בע- קומען - אויפ'ן פּערלאָנג - די מאַ-

רייזעס און אויספלוגנין קיין פּאַרעסטינא
זיך-אַמעריקאַ און אַנדערע לענדער
מיט אַלע שיפס-געזעלשאַפטען
FRANCOPOL Warszawa, Mazowiecka 9 tel. 57030
Katowice, Mielęckiego 10.

די פּאַסט אין די הגאות
זונטאג, דעם 9 ד.ח. וועט די פּאַסט זיין אינגאַנצען נישט-טעטיג. אַנאָיסי- נאָהם אינ'ם דאָזיגען פּאַל וועלען זיין לעצטענס-טעטיג פּאַקעטען און עקספרעס- זענדונגען.

טיווען פון אויסגעמאַסטענעם שטייער, די יעניגע דאַרפן נאָכאַמאָל פּערלאָנג- גען א גענויע בעגרינדונג פאַר וואָס ס'איז נישט גענומען געוואָרען אין בעטראַכט דער פּאַקטיש אויסגעמאַסט- טענער אומזאָך. און אַזעלכע פּאַלען זענען דאָ זעהר פּיעל.

אויסער דעם וועלען אויך קענען די שטייער-צאָהלער, וועלכע האָבען אַב- געגעבען רעקורסען און פּערלאָנגט מען זאָל זיי רופּען צו דער זיצונג פון דער אַפּעלאַציע-קאָמיטע, ביים אויסהערען זיך פּעררופּען אויף די דערמענטע אורטיילען. אין פּיעל פּאַלען וועלען די מאַטיווען קענען זיין די איינציגע פּאַק- טען, אויף וועלכע דער שטייער-צאָה- לער וועט זיך קענען פּעררופּען.

דער ענין איז אַ זעהר וויכטיגער און דאס אין שייכות דערמיט, וואס בקרוב זאָלען זיך אָנהייבען די זיצונ- גען פון דער אַפּעלאַציע-קאָמיטע צו בעטראַכטען די רעקורסען פון הכנסה- שטייער פּאַר'ן יאהר 1938. אויסער דעם זענען נאָך פּערהאַן שטייער-צאָהלער, וועלכע האָבען דעם צעמיל נישט בע- קומען.

י. רעדלויס

מאָנטאג, דעם 10-טען ד.ח. וועט די פּאַסט פון 9 ביז 11 פּריה ערלעדיגען אלע פּונקטיש, אזוי ווי זונטאג און ס'וועט אויך 1 מאל אַבעגעבען ווערען די פּאַסט אויף דער שטאָרט. די אַמט-שעה'ן אין טעלעגראַף און טעלעפּאָן זענען אַהן איבעררייס.

פון עמיגראַציע און פּוואָקאַציע איז פּערשוואַנדען לעולם ועד, אַזוישעם איז געוואָרען אַ וואָרט, מיט וועלכען מען שרעקט זיך צו רעדען אין עפענט- ליכע פּרעסער, די פּיקעטיקעס קלאַפּען זיך על האַ פאַר זייערע בעגאַנגענע חטאים, מיט איין וואָרט - פּערענדיגט דער ספיקער זיינע אינפּאַרמאַציעס - עס ווערט מקיים דער פּאַק פון ישעיהו הנביא ווענען דעם אַח'ית הימים.

הצ'רענדיג די גאַנצע רעדע פון ספיקער, האָב איך מיך דערמאַנט אין קאַפּיטעל פון דער הגדה, וועלכע דער- צעהלט: רוב נסים הפּלאַת בלילה-אַט אין דער נאָכט פון פּסח זענען דאָך אַמאָל געשעהן גרויסע נסים, סאָ איז מעגליך, אז אויך אין דער דאָזיגער נאָכט פון פּסח, ליל שמורים, זאָל גע- שעהען דאס גרויסע נס פּאַר'ן פּאַלק ישראל, נאָר טראַכטענדיג אוי ווענען די אלע נסים, וואס זענען אונז מיט אַמאָל געשעהן, האָב איך עפעס גע- הערט א פּערדעכטיג גערויש, א גע- מורמעל פון טויענדער קללות, קרעכ- צען און אַכנען, איך רייס אויף די אויגען זעה איך ווי פּונדערווייטענס שעהען לאַנגע רייהעס יודען, מענער, פּרויען און אויך קליינע קינדער מיט זעקלעך און קוישען אין די הענד און וואָרטען אויף עפעס, לכתחילה האָב איך געמיינט, אז דאס שטעהען זיי פּרי אריינצוטרעטען געלד פאַר דער זעלנער-קוד, נאָר אַנקוקענדיג זייערע אויסגעבלייכטע פּנימ'ער אין צעריסענע מלבושים האָב איך פּער- שטאַנען, אז דאס זענען זיי נאָר גע- קומען געמען. גאלד ווערט אָבער א געשריי, א יאָמער, מען האט זיך גע- ריכט צו בעקומען פון „בית-לחם" 4 קילאָ מצות, איין קילאָ צוקער און אזוי פּיעל פּוטער און דערצו א גילדען מיט 50 גראַשען אויף קאַרטאַפּעל, האָבען זיי בעקומען א העלפט פּראָ- דוקטע און אויף קאַרטאַפּעל האָבען זיי אינגאַנצען נישט בעקומען. דאס זעלבע איז געווען מיט די, וואס זע- נען געשטאַנען ביי דער קהלה נאָך קמחא, אויך זיי האָבען בעקומען אַזעלכע נישטיגע טומעס, או ס'האָט נישט געליינט צו שטעהן אב גאַנצע טעג און זיך צו שטייפּען און צו

עס קאַנדידירען 2 פּערזענליכקייטען: פּראָ. חיים ווייצמאַן און וועלוועלע זשאַבאַטינסקי, נאָר - ווי די דילעץ- מאַטען זאָגען - וועלען זיי צווישען זיך אַדורכקומען, אויב איינער וועט ווערען פּרעזידענט, וועט דער צוויי- טער ווערען פּרעמיער-מיניסטער.

אין אַלע גליות לענדער וועלען יודען בעקומען נאָציאָנאַל - פּערסאָנאַלע אוי- טאָנאַציע, מיט אַ מיניסטעריום פאַר יו- דישע ענינים, צוליב די אלע פּרעהליכע בשורות - אינפּאַרמירט ווייטער דער ספיקער - האָבען די יודען בכל מקומות מל- בותיהם געענדערט זייער פּסיכיק, אַזוי האָבען אלע יודען געשאַפען אַנאָיסי- הייסליכען יודישען בלאַק צו די שטאַט- ראַש וועלען, קהלה-וועלען און צום פּאַרלאָמענט, די צרה איז אָבער, וואס קיינער וויל נישט זיין קיין פּאַרעסטי- הער, יעדער איינער טענה'ט אַלץ, אַז יעדער זאָל זיין דער גבאי, דער ראש- קהלה, נאָר ס'איז צו האַפּען - בערו- היינט דער ספיקער - אַז מיט דער צייט וועט מען קאַנען אויסוועל'ן ביי עטליכע יודען פון די בעזונדערע שטערט, אַז זיי זאָלען אויף זיך גע- מען דעם עול צו זיין די מנהגי יש- ראל.

אלע ראדיאָס וועלען געבען עטלי- כע שעה אין דער וואָך יודישע אוי- דיזיעס און שבת וועט דער ראדיאָ זיך איבערהויפט ווידמענען דער יודי- שער מוזיק און יודישער קולטור און קאָנסט.

קיין קמחא וועט מען שוין נישט דאַרפן זאַמלען, ווייל די גבירים האָ- בען בעשלאָסען 4 וואָכען פאַר פּסח אַליין ארויסצוטרעטען אין דער קהלה קמחא מיט דער פּולער האַנד, אַזוי אַז עס זאָל נאָך בלייבען אַנאָיסי אויף קולטור-צוועקען, יודישע גבירים ווע- לען אויך מאַכען אַ זאַמלונג אויף אויפ- צושטעלען אַ יודיש קולטור - הויז מיט אַנאָיטען יודיש טעאַטער, ביבליאָטעק, לייפּען-זאָלען, קאָנסט-מוזעאָם א.א.וו. א.א.וו.

אין פּוילען איז דער פּראָיעקט פון פּערוועהרען די יודישע שחיטה אַראָב- גענומען געוואָרען פון טאַג - אַרדונג, אויך אַנדערע אַנטי - יודישע געזעצען זענען אַנגעשאַמט געוואָרען, די פּראָצע

שטויטען. באַלד הער איך אַנדערע קללות, וועלכע ענבערען דעם מח: נייע קי- פּוואָקאַטש און זשידוב", סוואַך און ס'וועג'ן און, אַזוי, איך קוק דאָ שטוי, וואָס טהוט זיך דאָ? ווער איז דאָ דער משוגענער? פון וואָנען קו- מען אַס די קללות, וואס מיינע אוי- ערען הערען און דאס בילד, וואס מיי- גע אייגען זעהען, צו דעם, וואס איך האָב ערשט געהערט דורכ'ן ראדיאָ, וואס האט זיך אַנגעהויבען מיט דער הגדה של פּסח פון דער ירושלימ'ער ראדיאָ-סטאַציע, איך רייס אויף די אויגען, ווארים טאַמער איז דאס אַלץ, וואס איך האָב געהערט און נעזעהן נישט מעהר ווי א חלום, נאָר אומזיסט מיינ בעמיהונג, איך זעה עס אין דער ווירקליכקייט, הייבט זיך מיר אָן צו רעדען אין מח, עס מישט זיך מיר אויס חלום און ווירקליכקייט און כ'ווייס נישט וואס עס איז פּאַנטאַזיע און וואס פּאַקטען.

איך וויל זיך מיט עמיצען פּער- שטענדיגען, היים איך אָן צו רופּען מענשען בעקאַנטע, וועלכע זאָלען מיר אויפקלערען דעם ענין, ווערט מיר פּלוצים אָבער פּינסטער פאַר די אוי- גען און כ'זעה שוין גאָר נישט.

קוים מיט צרות האט מען מיך דערמאנטערט, און אז איך בין געקומען צו זיך האָב איך זיך ערשט איבער- צייגט, אז דאס אַלץ, וואָס איך האָב געהערט דורכ'ן ראדיאָ פון ירושלים איז געווען א חלום, דאַנענען איז א ווירקליכקייט די צווייטע העלפט, וואס האט פּאַסירט ביי אונז אין די טעג פאַר יום-טוב, נאָר זייענדיג אַדורכ- גענומען מיט דעם אַלעם האָב איך צוליב דער הגדה, וועלכע דערצעהלט ווענען אונזער חרות, ווענען אונזער פּרייהייט געהאט דעם דאָזיגען חלום, איך האָב אָבער שוין נישט מעהר געקאַנט שפּאַרען, דער אריינגעטרעטער נער דאָקטאָר האָט פּעסטגעשטעלט א געווען צעריידערונג און אַנגעזאָגט, אז מען זאָל מיך היטען, אזוי, אז איך האָב געהאַט די אמת'ע ליל שמורים...

קוים מיט צרות האט מען מיך דערמאנטערט, און אז איך בין געקומען צו זיך האָב איך זיך ערשט איבער- צייגט, אז דאס אַלץ, וואָס איך האָב געהערט דורכ'ן ראדיאָ פון ירושלים איז געווען א חלום, דאַנענען איז א ווירקליכקייט די צווייטע העלפט, וואס האט פּאַסירט ביי אונז אין די טעג פאַר יום-טוב, נאָר זייענדיג אַדורכ- גענומען מיט דעם אַלעם האָב איך צוליב דער הגדה, וועלכע דערצעהלט ווענען אונזער חרות, ווענען אונזער פּרייהייט געהאט דעם דאָזיגען חלום, איך האָב אָבער שוין נישט מעהר געקאַנט שפּאַרען, דער אריינגעטרעטער נער דאָקטאָר האָט פּעסטגעשטעלט א געווען צעריידערונג און אַנגעזאָגט, אז מען זאָל מיך היטען, אזוי, אז איך האָב געהאַט די אמת'ע ליל שמורים...

קוים מיט צרות האט מען מיך דערמאנטערט, און אז איך בין געקומען צו זיך האָב איך זיך ערשט איבער- צייגט, אז דאס אַלץ, וואָס איך האָב געהערט דורכ'ן ראדיאָ פון ירושלים איז געווען א חלום, דאַנענען איז א ווירקליכקייט די צווייטע העלפט, וואס האט פּאַסירט ביי אונז אין די טעג פאַר יום-טוב, נאָר זייענדיג אַדורכ- גענומען מיט דעם אַלעם האָב איך צוליב דער הגדה, וועלכע דערצעהלט ווענען אונזער חרות, ווענען אונזער פּרייהייט געהאט דעם דאָזיגען חלום, איך האָב אָבער שוין נישט מעהר געקאַנט שפּאַרען, דער אריינגעטרעטער נער דאָקטאָר האָט פּעסטגעשטעלט א געווען צעריידערונג און אַנגעזאָגט, אז מען זאָל מיך היטען, אזוי, אז איך האָב געהאַט די אמת'ע ליל שמורים...

סמאל

די ערשטע טעג פסח אין טשענסטאָנאָוו

די הילס אינסטיטוציעס פערטיידיגען זיך, אז היות ווי זיי האבען געהאט ווייניגער געלד און מעהר נצרכים האָבען זיי זיך נישט געקאנט העלפען. דאס איז אמת, מען קריטיקירט זיי נישט דערפאר. מיר שטעלען נאָר פעסט א פאקט.

די עלטער-קיך איז היי-יאהר איינגעפירט געווארען נישט ווי אלע מאָל. קודם כל האבען די האנדלערקער נישט געוואלט אָננעמען זייער לעקאל אזוי, אָז די קיך איז איינגעפירט געווארען אין לעקאל פון "מחויקי-הרה", וואו ס'איז נישט געווען בעקוועם. דאן איז אין די היגע גארנייאָנען געווען א גרעסערע צאָהל יודישע סאָלדאטען און פאר א סך האט מען געמוזט שיקען עטען אין די קאָסערען אריין, אזוי, אָז די וועלכע האבען זיך דערמיט בע-שפטיגט האבען געהאט נישט קיין לייכט שטיקל אַרבייט.

די יום טוב-טעג זענען געווען שעה-נע, זונטיג און דער עולם האט א סך שפאצירט און גענאָסען פון דער לופט.

אין דער שטאָט-שוהל האט חזן ה' כאַלעוואָ געדאווענט מיט א פערגרע-סערטען כאָר, וועלכער האט גוט גע-קלאַפּט צו דער צופרידענהייט פון דעם גרויסען עולם מתפללים, וועלכע האבען פערפולט די שוהל ביי אלע תפילות.

פון גאַרנישט - אַ מיליאָרד

די פרוכט פון 20 יאָהר אַרבייט

אין 20 טען יאָהר פון איהר אַרבייט אין געביט פון אינערליכע קאָפּטעלי-זאַציע איז פ. ס. ק. דער בעסטער ביי-שפיל, וואס מ'קען זאָלן אויפשוהן מיט אויסדערענדער און קאָנסעקווענטער אַרבייט. א דאָנק דער דאָזיגער אַרבייט האט פ. ס. ק. צונויפגעזאָכט א קאָפי-טאָל פון העכער א מיליאָרד זל. און איינגעוואוינט דעם פלל צו שפּאַרען; אזוי אַז היינט איז שוין יעדער אַנהע-טער בירגער דער בעזיצער פון אַנהע-אַבשאַפּאַר-ביכעל, אין משך פון די 20 יאָהר האט פ. ס. ק. איהר לעקאל גע-טען - פון א בירגער פון עטליכע צימען אויף 45 גרויסע בנינים אין ווערט פון 51 מיליאָן זל.

פון גאַרנישט - אַ מיליאָרד

די פרוכט פון 20 יאָהר אַרבייט

אזר. גלייכצייטיג איז זי געווארען א מין אַלגעמינע שול פון אייגענער באַלעבאַטישקייט, וואס לערנט סאָנ-אין טאָג אויס די תורה פון אַלעמען א גראַסען צו א גראַסען. פאר'ן וויר-טשאַפּטל כען לעבען פון פוילען איז פ. ס. ק. נישט בלויז א שפייכלער - זי איז אויך די וויכטיגסטע אַרבעט פון געלד-אמלויף. א דאָנק דער מאָדערנער אַרבייטס-אַרגאַניזאַציע קען זיך אין דער פ. ס. ק. צענטראַלע קאָנסענטרירען יעהרליך אַנאַוואַק אויף דער קאָפּ-שווינדלענדער סומע פון לערך 40 מיליאָרד זל. און וואס עס איז דאס וויכטיגסטע; דריי פערטעל פון דעם דאָזיגען אומוואַק קומט פאַר זעהן מו-מיים.

20 יאָהר ענטוויקלונג פון פ. ס. ק. איז דער שיער נישט אומגלויבליכער איבער-צאָנג פון גאַרנישט, פון נול צו דער צונויפגעבונג פון א דריטעל פון אלע געלד-דעפאָזיטען אין פוילען. פ. ס. ק. האָלט זיך דערביי אַן פרינציפ: גאַר-א-טירען די אַבשאַפּאַר-דעפאָזיטען די מעג-ליך גרעסטע זיכערקייט פון איין זייט, פון דער אנדערער ווידער - ווי צום בעסטען אויסצונעמען די דאָזיגע דעפא-זיטען פאר דער ווירטשאַפּטליכער ענטוויקלונג פון לאַנד.

אַ פּאַוויאַטאַווע קאָמיטעט פאַר דער לופט - פליה = הלואה

אין זאָל פון שטאָט-ראַט איז אונ-טער'ן פּאַרזיך פון ביסקוט דר. קובינאָ און ביים אַנטייל פון סטאַראַטאַק ראַזמאַרינאָוסקי, שטאָטס-פּרעזידענט שטאַדראָוסקי און פּאַרשטעהער פון

שעאַטער-נאַטיצען.

„דער רביצינס נעכט“, מוזיקאַלישע קאָמעדיע אין 3 אַקטען.

דער רביצינסער-אַרטיסט מוז אַפּנים זיין אַ גוטער שפּאַטער - קענער. ער מוז וויסען און זיך אַריבערזען אין די נייע ריכט-ליניען פון טעאַטער בכלל און פון יודישען פּאַרט, ספּעציעל דאס אַפּערטען-טעאַטער, וועלכעס איז זיך פּלי-מיז געגאַנגען זיין רוהיגען, אויס-געפּלאַטערטען וועג און נישט אַריי-געבראַכט קיין שום נייקייט, קיין שום ענדערונג. מיט דער אויפּהיירונג פון דער דאָזיגער קאָמעדיע, האט ער אונז געוויזען, אַז ער האָט יאָ געוואָגט - און גאַנץ געלונגען - אַריינצוברענגען אויף אַט-ע-אַ-דעם געבייטע עטוואס ניי-עס און נישט געבליבען שטיין ביי דעם פּערגליווערטען סטערעאָטיפּ. דאָס נייע, דאס פּרישע, בעשטעהט אין דעם, וואס היימי געוויין האט פון דעם אינהאַלט פון דער זאָל - אַנ-שטאַט צו מעלדאַראַמאַטיווערען - גע-

פרעזעס פון טשענסטאָנאָווער קרייז פון „לאָפּ“ ריכטער טרוטשינסקי, אלס פּאַ-וויאַטאַווע קאָמיטאַר פון דער הלואה.

אַ זעהר געלונגענע רעדע האט גע-האַלטען ביסקוט דר. קובינאָ און אין שאַרפע ווערטער אַקצענטירט, אַז אינ'ם מאַמענט, ווען איבער אונזער פּאַטער-לאַנד זאָמען זיך שווערע וואַלקענס, אָהן אַנווער שולד, דאַרף די נאַנצע געזעלשאַפּט זיך אָפּפּערן אויף צו פּער-שטאַרקען די פּערטיידיגונג קראַפּט פון דער מלוכה.

א שטאַרקע רעדע אין דעם זעלבן זין האט געהאַלטען שטאַדט-פּרעזידענט שטאַדראָוסקי.

אין דער דיסקוסיע האבען זיך גע-טיילט: סטאַראַטאַק ראַזמאַרינאָוסקי, ריכטער טרוטשינסקי, דיר. קאָבליעצקי א. אַנד.

ס'איז בעשלאָסען געווארען צו גרי-נען דען קאָמיטעטן אויך אין אלע גמיינעס פון פּאַוויאַט. דער קאָמיטעט וועט בע-שטעהן פון אלע בעטייליגטע אין דער דאָזיגער פּערוואַלונג.

דאס בירגער פון הלואה-קאָמיטעט געפינט זיך אין לעקאל פון „לאָפּ“ אין די נאָהנטסטע טעג וועט אַרויס-געגעבען ווערען אַנאַוואַק צו דער בעפּעלקערונג, אונטערגעשריבען דורכ'ן לעקאלען קאָמיטעט.

מצד די יודען האט דעם אויפּרוף אונטערגעשריבען דער קהלה-פּרעזעס ה' יעקב ראָזענבערג.

שעהנע נדבה פון אייגענטימער פון קינאָ „סטילאָווי“

דער אייגענטימער פון קינאָ „סטילאָווי“ ה' וו. גאַנס האט אַריינגע-טראָגען אין אונזער רעדאַקציע 50 זאָלטעס צו פּערטיילען פאר די היגע יודישע וואַהלטעטיגע אינסטיטוציעס לויט'ן איינזעהן פון רעדאַקטאָר ה' גאַסטאַן.

די דאָזיגע סומע איז פּערטיילט גע-ווארען לויט פּאַלענד:

פּאַר'ן יודישען שפּיטאַל 5 זל., „מחויקי הדת“ 5 זל., „תומכי עניים“ 5 זל., „בית לחם“ 5 זל., „עוהה“ 5 זל., „לינת הצדק“ 5 זל., „גמילת חסד“ (פּילסודסקי 31) 5 זל., קינדערהיים א.ג. פון יל. פּרץ 5 זל.

די אָנגעשטעלטע צייכענען די לופט - הלואה

לויט דער אינציאַטיוו פון דער די-רעקציע אין פון די פּראָ. פּעראיינען אין דער טשענסטאָנאָווער אובעזפּיע-שטאַליגע איז פּאַרגעקומען די אַלגעמיי-גע פּערוואַלונג פון אלע אָנגעשטעלטע פון דער אובעזפּיע-שטאַליגע, אויף וועל-כער ס'איז בעשלאָסען געווארען צו צייכענען די לופט הלואה. די דעקלאַ-רירטע סומע בעטרעפט 35,000 זאָלטעס צאָהלבאַר אין 5 חודש'ליכע ראַטעס. אונגאַהענטיג דערפון האבען די אָנגע-שטעלטע פון דער אובעזפּיע-שטאַליגע געשפּענדעט אויף צו בעוואַפּענען די אַרבעט 12,000 זל. און אויף איינצו-אַרדנען א זעלבנערישען לייען-זאָל 220 זאָלטעס.

דער לעקאל פון דער היפּאָטעק פּערבלייבט אין דער קרעדיט-געזעלשאַפּט

לויט די פּענסטעשטעלטע בערינגונג-גען וועט דער מאַגיסטראַט טיילווייז דעקען דאס זירה געלד פון היפּאָטעק-לעקאל און דאס איבריגע וועט דעקען דאס יוסטיץ מיניסטעריום און די היפּאָ-טעק-ריכטער. א דאָנק דעם דאָזיגען אַבמאָך וועט די היפּאָטעק וויסער פּערבלייבען אין לעקאל פון דער קרעדיט-געזעלשאַפּט אויף שלאַנסקא גאָס.

1.000 דאָלאַר אין גאָלד אויפ'ן „פּאַן“

אינוש. סט. וואַלבערג האט אין נאָמען פון זיין פּאַטער און אין זיין נאָמען בעלענט אויף די הענד פון גענ. גאַנשאַראָוסקי 1000 דאָלאַר אין גאָלד אויפ'ן „פּאַן“.

פון „מכבי“ - כאָר

דער ערשטער אויפטריוט פון „מכבי“ כאָר האט ארויסגערופען א פּערשטענד-ליכע פּעראינטערעסירונג ביי אונז אין שטאָט.

דער קאָנצערט וועט פּאַרקומען דעם 15 אַפריל ד.י. 8 אַווענד אין אייגענעם זאָל, קאָסעדראלנא 13.

פון „מכבי“ - כאָר

דער זאָל פון „מכבי“ איז געווארען ספּעציעל אויפגעפרישט. די ביהנע איז געווארען פּערגרעסערט. דער פּראָגראַם זעהט פאַר: אויפטריוט פון געמישטען כאָר פּרויען און מענער, מענער-כאָר, סאָלאַ אַויפטריוטען א.א.וו.

פון י.א.ס.ק. „הפּועל“

דינסטאָג, דעם 11 ד. ת. 7 אַווענד קומט פאר דער רעוואַנזש באַקס-מעשע צווישען „נורדיה“-„הפּועל“.

די ליבהאַפּער פון באַקס ערווארטען מיט גרויס אומגעוואלד די קאָמפּאַני, צוליב דעם, וואס דאָס ערשטע מאל האט „הפּועל“ געזינגט 39 ביידע מאָג-שאַפּטען טרעטען ארויס אין בעסטען צוזאַמענשטעל. דער מעשע קומט פאר אין אייגענעם לעקאל, אלעע קאָש טשושקי 10.

נישט - צושטאַנד געקומען די מיטוואַכ'דיגע שטאָטס-ראַט - ויצונג

די לעצטע שטאָטס-ראַט-זיצונג האט - ווי בעוואוסט - געהאַט א סטורמי-שען פּערלויף און דעריבער איז אויך די מיטוואַכ'דיגע זיצונג ערוואַרטעט געווארען מיט א געוויסער פּעראינטע-רעסירונג. לויט געוויסע קלאַנגען האט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער בודזשעט-דיסקוסיע געוואלט קומען צו נייע נישט-געוואנדע פּאַליטישע אַברעכונגען. לויט אַנאַנדערע ווערטער האבען זיך שוין די ראַטמענער אָנגעקיהלט.

ס'איז אָבער נישט בעשערט געווען זיך איבערצוצייגען וועלכע קלאַנגען ס'זענען אמת'דיג, ווייל די מיטוואַכ'דיגע שטאָטס-ראַט-זיצונג איז נישט צושטאַנד געקומען און זי איז אָנגעלעגט געווא-רען אויף נאָך די הגאווה.

און דער „גאַנטיץ“ ווייט נישט פאַרוואַס...

דער „גאַנטיץ“ ברענגט פּאַלגענדע נאָטיק:

„בעת'ן זונטאָג-דיגען פּיקעטירען די יודישע געוועלבער דורך נאָראַדאָוועס איז געקומען צו אַנאַוואַסען קאָנפּליקט צווישען דעם יוד לוער בליאָך און וואַצלאָוו סטעפּאַניק, וועלכער האט פּיקעטירט דאס יובעלי-געשעפט פון ש. לאָריע, אַלע 9.

צום רוהיג פּיקעטירענדען איז פון געוועלעב ארויס ה' לאָריעס איידעם, בליאָך און געגעבען צוויי געשיקטע שטאַרקע קלעפּ אין פנים וואַצלאָוו סטעפּאַניק, פון וואס דער לעצטער האט פּערלוייען דאס בעוואַוסטויין.

דער דאָזיגער אַנאַל פון חוּבאַה-דיגען יוד אויף א פּאַלאַק איז שיער געווען די סיבה פון אַנטי-יודישע ארויסטרעטונגען.

„נאכ'ן צוריק בעקומען דאס בע-וואוסטויין האט סטעפּאַניק געמאַלדען דער פּאַליציי, איבערגעגעבנדיג אַנ-אַנקלאַגע צו דער פּאַליציי.

„כראי צוזונגעבען, אז דער יוד בליאָך, וועלכער איז א פליט פון דייטשלאַנד, האט צושלאגען דעם פּאַ-לאַק, כאָטש דער לעצטער האט איהם גארנישט געשטעפּט, וואס ס'בעשטע-טיגען די עיר-ארהיב“.

געגען-לופט-פּערטיידיגונג פון דער ציווילער בעפּעלקערונג

בראַשורען-אַנווייזונגען וועגען לופט-פּערטיידיגונג פון דער ציוויל-בעפּעל-קערונג זענען צו בעקומען אין פּאַוויאַ-טאָווע קרייז פון „לאָפּ“, דאָמבראָוסקי 7, פון 9 פּריה ביז 1 און פון 4 ביז 7 אַווענד.

„מאַרגענשטער“ ביי דער אַרבייט

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואס אין קירצען קומט פאַר די פּיערונג פון 2-ייערהיגען יובל ווערען שוין געמאַכט אלע צוגרייטונגען צו א גרויסען טורן-פעסט אין איינעם פון די גרעסטע זא-לען אין שטאָט. מיט די צוגרייטונגען פּענענעם זיך דער בעקאָנטער אינ-סטרוקטאָר פּראָס. שוויטער.

די פּוסבאַל סעקציע האט געהאט א פּערוואַלונג. עס איז אויסגעוועהלט געווארען אלס לייטער ה' ראובן בער-לינער. דער נאָהנטער מיטטער-שאפטס מעשע קומט פאר דעם 16 אַפריל מיט דער „נוואַדאָ“.

דעם 10-11 ד. ת. קומט פאר אַנ-א ויספּאַהר קיין וואראש אויף א טורנעע פּין אלע „מאַרגענשטער“ אָבטילונגען וועגען מיטטערשטאַפּט פון פּינג פּאַנג. פון אונזער אבטיילונג נעמען אַנטייל די שפּילער: בערלינער, וויינבוים און גוטערמאַן.

א ברייטע טעטיגקייט סיהרט די קולטור-סעקציע. נישט קוקענדיג דערויף וואס א טייל אונטערנעמונגען קענען נישט צושטאַנדקומען צוליב אונגאַהענ-גיגע סיבות, שטייט די סעקציע ווייטער ביי דער אַקטיווער אַרבייט. אזוי קומט פאַר פּרייטאָג, דעם 14 אַפריל מיט'ן אַנטייל פון ה' רפאל פּעדערמאַן אַ גלעזעל-טיי מיט א רייכען פּראָגראַם. עס נעמען אויך אַנטייל מיטגלידער פון דראַם. קרייז ביים קינדערהיים א.ג. פון י.ל. פּרץ. צום שלום טעגן. (י.ג.)

האט דאָ געגעבען א גוטען כאַראַק-טער-טיפּ. ער האט דורך דער צייט אסך גענאָשט און זיך פּערוואַקאָמט ער רופט אַרויס ביים עולם געלעכטער און הייטערקייט נישט דורך שאַרשי-רען און פּאַיאַצעווען, נאָר דורך אונ-מיטעלבאַרען קאָנטאַקט.

אויך דער איבריגער טייל פון אַנ-סאַבּל, ווי: טרילינג, וואַלדערג, פּרל, ראָזענצווייג, וויינבערג, פּרוי אַריי, באַלבינסקי, פּרוי נאָדלבערג, א. אַנד. זענען ווי געהעריג איינגעשפּילט און העלפען מיט צום ערפּאָלג.

אויך די דעקאַראַטיווע זייט ווערט - אין די ראַהמען פון מעגליכקייטען - זאָרגפּעליג בעהאַנדעלט און צוזאָ-געגעבען מענעשטעלט.

דער אַנסאַמבל מיט זיין פּערשידענ-אַרטונגען און רייכען רעפּערטואַר דאַרף ביים היגען יודישען טעאַטער - עולם האבען פּערדינטען ערפּאָלג.

מ. קויפּמאַן.

וואס צאָלען און רוהען נישט קיין איין רגע; גראַציע, טעמפּעראַמענטפול, שלאַנג, סובטעל; בעוועגט זיך אויף דער ביהנע פּריי, זיכער, מיט פּיעל רוטין - און ועל כולם איז זי סתם אַ זעהר גוטע אַרטיסטין, וועלכע שפּילט מיט געפּיהל' איבערצייגונג און יעדעס וואָרט, וואס זי זאָגט, איז נישט קיין שווער-אַנגעלענדען בליי, ווי פון אַ בוך אַרויסגעלייענט, אָדער אויסגעקאָועט, נאָר לייכט, עקספּראַנט און גלייכציי-טיג אחריית'פּול, אַדורכטראַכט.

די אַלע אויסגערעכענטע אַטוטען שטעלען זי אין דער רייה פון אַנאַ-יאַי-ראַפּעאיטער סובערטיין.

היימי לעוויץ, ווי געזאָגט, איז אַנ-אינטעליגענטער אַקטיאָר. האט אַ האַר-ציג, אַנגענעהם שטימעלע און שאַפט דאָס, וואס געהער צו איהם. ער סע-קונדירט דער פּאַרטנערין אויסגעציי-כענט. שפּילט פּריי, נישט אַנגע-שטרענגט.

אונזער גוט-בעקאַנטער הערשקאַוויטש

דישע תּהונה ווי מען מורמעלט אָהן ווערטער, מען בעוועגט בלויז מיט די ליפּען - ווי אַרויסצונעמען אַ צוויי-דריי גאַז-טיכלעך און הערען דאָס גע-כליפּעריי פון סענטימענטאַלע ווייב-לעך...

מיר זעהען דזשעני לאָוויטש צום ערשטען מאַל אין גלייך ביי איהר-ער-שטען אויפטריוט האט זי גענומען דעם עולם. איהר האט זי געדארפט זעהן אַלס יונגע רביצין, אַזוי שפּילעוואָיג, אַזוי יונגענדיג, אַזוי טאַנצענדיג, אַזוי לייכט ווי אַ שטעטערלינג, אַזוי געווען פּשוט פון דעם בע'חנ'סען, לע-בעדיג-לוסטיגען, שוואַרץ - אויג מי-דעל אוועקצורייסען די אויגען, זי בעזיצט אַלע מעלודות, וואס אַ סובערטיין דאַרף האָבען; א רייכע, עפעקטפולע, מיט געשמאַק - אויסגע-שאַטעטע גאַרדערפּאַ, וואָס ווירקט אַנגענעהם פאַר'ן אויג; שעהן - מיט צוויי פּוילע שוואַרץ ווייסע, פּערלדיגע צייץ און פּינקעלדיגע שוואַרצע אויגען,

יודישע בעל-הבית'טע!

געדענקט צו פערלאנגען אין אלע שפייז-און קאלע-ניאל-געשעפטען אויסשליסליך די בעסטע קוואליטעט

שפייזע = מאַרגאַריי

צו מילכיגע און פלישיגע שפייזען פון יודישער אויסאַרפייטונג

„טובה“ — „TOWU“ נשר לפסח

„CETA“ Centrala Tłuszczów i Olejów
Sp. z ogr. odp. Katowice.

מיט בעשטעלונגען זיך צו ווענדען אין אונזער קאמיסיאָנס לאַגער

H. NORYMBERSKI, CZĘSTOCHOWA
Aleja 32, telefon 16-31.

אַרום די וואַהלען צום שטאַט = ראַט

דער קעלצער וואַלענאָדע דר. דויג-דאָש האט אין פערשטענדיגונג מיט'ן פרעזע פון קרייז-געריכט אין פיעטר-קאָוו דר. אַנגעלעוויטש בעשטימט אלס פאַרויצער פון דער הויפט-וואַהל-קאָמי-טיע אין טשענסטאָקאָוו דעם קרייז-ריכטער זיגמונט טרוטשינסקי.

ריכטער טרוטשינסקי וועט בעת די יעצטיגע וואַהלען צום פינפטען מאל אַנפיהרען אלס פאַרויצער פון דער הויפט-וואַהל-קאָמיטיע, אין וועלכער הינזיכט ער האט שוין א סך ערפאַה-רונג.

דער וואַהל-קאַלענדאַר שטעלט זיך פאַר פאַלגענד: ביוז' 7-טען וועלען בעשטימט ווערען פאַרויצערס און מיט-גלידער פון די וואַהל-קאָמיטיעס, דער-ביי וועט דער פאַרויצער און איין מיטגליד פון יעדער קאָמיטיע נאָמינירט ווערען דורך דעם וואַלענאָדע אין די איבריגע דורך דער שטאַט-פערוואַל-טונג.

די קעלצער וואַלענאָדע וועט פאַרקומען די אבשטימונג און אין די קרייז-קאמיטיעס - דאס ארויסלענען די ליסטעס. דאס צעהלען די שטימען און אַנערקענען די מאַנדאַטען - אין די בעזונדערע אַבזאָודען.

דעם 11 מאַי וועלען זיך בעווייזען בעקאַנטשאַפונגען פון דער הויפט-וואַהל-קאמיטיע וועגען פונאַנדערטיילען די שטאַט אויף קרייזען און אַבזאָודען.

פון 18 ביז' 22 ד. ה. וועלען זיין ארויסגעלענט די וועהלער-ליסטעס צו קאַנטראַלירען. די רעקלאַמאַציעס ווע-לען אַנגענומען ווערען אין די זעלבע טערמינען.

ביוז' 23 טען ד. ה. ווערען אַנגענומען קאַנדידאַטען ליסטעס.

ביוז' 11-טען מאַי וועלען פערעפּענט-ליכט ווערען די קאַנדידאַטען-ליסטעס. די הויפט-וואַהל-קאמיטיע אַמטירט אין בנין פון מאַגיסטראַט.

Przezorni oszczędzają **K.K.O.** w pow. częstochowskiego

Bezpieczeństwo prawne, korzystne oprocentowanie, tajemnica, łatwość podejmowania w umówionym terminie wkładów na miejscu, obsługa potrzeb kredytowych miejscowej ludności, to główne cechy i zadania K. K. O.

די קאָנסטיטואירונגס-זיצונג פון ווירטשאַפּטליכען קאָמיטעט.

אויף דער קאָנסטיטואירונגס-זיצונג פון דער פערוואַלטונג פון ווירטשאַפּט-ליכען קאָמיטעט אין טשענסטאָקאָוו, וואס איז פאַרנעקומען דאנערשטאג, ד. ה. אונטער'ן פאַרזיך פון פרעזעט ראָפּנבערג, איז בעשלאָסען געווארען צוצוקאָאָרעטירען צו דער פערוואַלטונג די ה"ה: א. איצקאוויטש, י. ש. נירענבערג, ד"ר ת. לעוואַקאוויטש און מ. זאַנדשטיין. דער דעלעגאַט פון דער צענטראַלע אין וואַרשאַ אינזש. שטיינמאַץ האט געהאַלטען אַ רעפּעראַט וועגען די אויפ-גאַבע פון ווירטשאַפּטליכען קאָמיטעט, אַננצווייזען די ריכטליניען פון דער טע-טיגקייט אין דער נאַהנטער צוקונפֿט און פאַרעפּעטלע פערשידענע פּאַ-יעקען.

די וואַהלען צום פרעזידיום האבען געגעבען פאַלגענדען רעזולטאַט: אלס פרעזעט איז געוועהלט געווארען ה"י. ענעל, וויצע פרעזעטען ה"ה: דר. ת. לעוואַקאוויטש און א. איצקאוויטש. סע-קרעטאַר - ה"י דיר. ד. קאָן. קאַסירער ה"י ראָפּנבערג.

די נייע פערוואַלטונג טרעט שוין צו אין די נאַהנטע טעג צו אַנאַליסע-טירען סעטינגקייט.

יום-טוב - רעפּערטאַר פון יודישען טעאַטער

דאס יודישע קאָמעדיען-און אַפּערע-טען-טעאַטער, וואס ווילט איצט אין טשענסטאָקאָוו אין דער שפייז מיט דער טאַלאַנטפולער סוברעטיין דושעני לאַוויטש און היימי לעווין, האט נאך דער ער-שטער אויפפיהרונג, דער רביציני'ס נעכט", זיך גלייך קונה-שם געווען ביים היגען יודישען פּובליקום. אלע זענען ענטציקט מיט דעם ערשטקלאַסיגען שפילען פון דושעני לאַוויטש און גע-קליבענעם אַנסאַמבל, וועלכע זענען אלע א פרעהליכע, לוסטיגע חברה.

היינט, זונטאג 4 נאַכמיטאג און 9 אָווענד ווערט געגעבען די פרעהליכע מוזיקאַלישע קאמעדיע אין 3 אַקטען, סערקע פון באַראַנאוויטש". מאַרגען, מאַנטאג און דינסטאג ווערט געשפילט די קאָמעדיע, "ביי מיר ביטו שעה", וואס איז געשטיצט אויף דעם בעריה-טען פאַקטראַט אונטער'ן זעלבען נאָ-מען.

אלע טעאַטער-געהער, וועלכע ווילען האבען דעם אמת'ן עזנג-יום-טוב און פערברענגען עטליכע שעה אַננענעהם, זאלען קומען אין יודישען טעאַטער זעהען דעם רעפּערטאַר.

בילעטען-פאַרפערקויף אין דרוקעריי פון ה' באַטשאַן און יום טוב פון 11 פריה אין פיערלעשער זאַל.

די פאַבריק „לעווען“ - צו פער-שטאַרקען די פערטיידיגונגס-קראַפֿט פון דער מלוכה

ה' יעקב לעווים, דער אייגענטימער פון דער פאַבריק פון ליינען-אויסאַרביי-טונגען „לעווען“, וועלכער האט גע-שפּענדעט פאַר'ן „פּאַן“ א מאַטאַציקל מיט א קויש, האט איצט דעקלאַרירט אויף דער הלוואה פון לוסט-פערטיידי-גונג 7 טויזענד זלאָטעס.

גלייכצייטיג האבען די ארבייטער פון דער פאַבריק דעקלאַרירט 2.400 זל. אויף די באַנעס פון דער הלוואה און אונגעהענגיג דערפון 1 טאָג אַרבייט אויפ'ן „פּאַן“.

אומזיסטער קורס פון גאַז-וועלכט-פערטיידיגונג

יעדער קען אומזיסט ענדיגען א 10 שעה'דיגען גאַז גענען לופט פערטיידי-גונגס קורס אַרגאַניזירט דורכ'ן טשענ-סטאָקאווער פּאַרטיאַליע קרייז פון „לעווען“.

איינשרייבונגען נעמען אָן דער „לעווען“ (דאַמבראַנסקי 7) פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7 אָווענד.

אַבקלאַנגען פון פאַריעהריגען אַקאַדעמי-קער = אויספלוג

בעת דעם פאַריעהריגען אַקאַדעמישען אויספלוג אויף דער יאַסנאַ-גוראַ, דעם 22 טען מאַי, איז אויף די היגע נאַסען געקומען צו א צוזאַמענשטויס צווישען דער ענדעקישער יוגענד און דער יוגענד פון א. נ. ר. אַנטיילנעמער פון אויספלוג.

לויט'ן בעשולדיגונגס-אַקט ווייזט זיך ארויס, אז צוויי אַנטיילנעמער פון אויספלוג זענען לייכט צושלאָגען גע-ווארען און ס'זענען פּערניכטעט געווא-רען צוויי טראַנספּאָרטענען.

נאָך בעטראַכטען דעם ענין האט דאס סטאַטאָוטווא-געריכט אַנערקענט 4 היגע ענדעקעס אלס שולדיגע אין שטערען די עפענטליכע רוה און זיי אויסנעמאַסען געלד שטראַפּען.

געגען דעם דאזיגען אורטייל האבען די אַננעקלאַנטע אַפּעלירט. דאס קרייז-געריכט, אלס אַפּעלאַציע האט יערעמיאַש סטיינסקי'ן פערשעט צו בעזאַהלען 30 זלאָטעס אדער 3 טעג אַרעסט.

10 טויזענד זלאָטעס אויף דער לופט-פליה-הלוואה

די קאַפּעראַטיווע פּאָרטיס און פּאַבלי-קאַנטען באַנק אין טשענסטאָקאָוו האט געצייכענט 10 טויזענד זלאָטעס אויף דער לופט פליה הלוואה.

27 טויזענד זלאָטעס אויף אַנ-אַרעאַפלאַן פון דער עלעקטראַוועיע דער קעלצער וואַלענאָדע האט אויפ-גענומען א דעלעגאַציע פון דער פער-וואַלטונג און אַנגעשטעלטע פון דער טשענסטאָקאווער עלעקטראַוועיע אין די פערזאָנען פון דיר. אינזש. טענצער, ע. ווייכט און וו. אַלשעווסקי, וועלכע האבען איבערגעגעבען דעם וואַלענאָדע א טשעק אויף 27 טויזענד זלאָטעס אויף אַנאַרעאַפלאַן פאַר דער אַרמעע.

אונזער פריינד ה' אלתר פראַסקוואַנסקי צוליב'ן טויט פון זיין אַנפאַרנעסליכער פרוי

שבע

אונזער טיעפסטען מיטגעפיהל

ישראל לייב שוואַטלי און פרוי.

מיר בעשיליגען זיך אין צער פון אונזער לאַנגיעהריגען סעקרעטאַר ה' אלתר פראַסקוואַנסקי צום טויט פון זיין פרוי

שבע

המקום ינחם אותו ולא יוסיף לדאבנה עוד

די פערוואַלטונג פון גמילת-חסדים-קאַסע פילאָסופּי 31

פאַרבעריי

אין בעמישע וועשעריי

"BENETA"

פאַבריק און קאַנטאַר: ב. יאַסעלעוויטשאַ וו פיליע 2 סע אַלעז 16 מענער - קראַגעס ווערען ווייטער געוואַשען מיט דויערהאַפּטען שפייגעל-גלאַנץ צום פרייז 12 גר.

ספּעציאַליטעט:

(1) אויפּפרישען (פאַרבען) לעדערנע קורטעס, 2) פאַרבען לויט מוסטערן, 3) דעטאַשירען (ארויסנעמען פלעקען און וואַשען אויפ'ן אָרט), 4) כעמישרייניגען און פּאַסטירען קאַפּעלעס, די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט אונטער דער לייטונג פון אַנאַבסאַלוענט פון דער כעמישער אינדוסטריע-שולע אין וואַרשאַ מיט לאַנגיעהריגען פּראַקטיק

World-Radio

Świat w domu...

Odbiornik radiowy otwiera okno na świat; sprowadza gwar całego świata i harmonię dźwięków pod dach Waszego domu. Nasz system ratalny umożliwia każdemu kupno aparatu. Prowadzimy jedynie wyroby **CZOŁOWYCH FIRM KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH**

Już mamy na składzie najnowszy odbiornik krajowy za zł. 136.

WORLD-RADIO

Spółka Komandetowa
N. M. Panny 24, w podwórzcu.
tel. 25 75.

קאַמפּיניאַט פון גמילת-חסדים-קאַסע אין לעאַבוצק

די פערוואַלטונג פון דער גמילת-חסדים-קאַסע אין לעאַבוצק בעפעלקערונג, או צוליב דער שווערער צייט, וואס האט זיך געשאפען צוליב דער פיקעסען-אַקציע ערב פסח האבען מיר געפינען פאַר נויטיג נאַכצוקומען די געהעריגע צאהל ביטעס וועגען הלוואות און אויפ-צופאַדערן געוויסע פערזאָנען אריינצו-טראַגען ווקלאַדען אויף 1500 זלאָטעס, פאַרוואס מיר דאַנקען זיי, גלייכצייטיג דערמיט פאַדערן מיר אויף אלע קלאַ-בוצקער יודען, וואס באַרגען זיך געלד אין דער קאַסע צוריקצואַהלען נאַרמאַל, בכדי צו ערמעגליכען די ווייטערדיגע סעטינגקייט פון דער גמילת-חסדים-קאַסע.

די פערוואַלטונג פּרעזענט: י. כאַדאַ.

KINO „EDEN“

ערצעהלונג וועגען העלדישע פּאַסירונגען פון א קליינעם לאַרד, וועמען מ'האט צוגענומען דאס פערמענען און ארויס-געפיהרט מעבר לים

Banita

אין די הויפט-ראַלען:

Freddie Bartholomew,
Arleen Whelan,
Warner Baxter

Kino „LUNA“

היינט, זונטאג און מאַרגען מאַנטאג

BOHATERSKA ZAŁOGA NIEUSTRASZONYCH

איינער פון די אויטענטישע דענקמלער פון די גרויזאַמע מלחמה קאַמפּען אויף דעם ים.

Kino STYLOWY

פון זונטאג, דעם 9 אַפּריל גרויסער יום-טוב = פּראַגראַם! טראַגעדיע פון א לייבענדער פרוי און פערלעזער געליבטער

POBOŻNE KLAMSTWO

אין דער הויפט-ראַלע: פאַלאַ נעגרי